

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se řadí mezi zásadní instituty trestního práva a zároveň se jedná o téma, které ve společnosti velmi rezonuje. Jeho smyslem je umožnit návrat odsouzeného do společnosti za splnění zákonných podmínek v okamžiku, kdy další výkon trestu již není nezbytný. Současně však podmíněné propuštění představuje právní institut, ve kterém se střetává ochrana společnosti, účel trestu a procesní práva osoby, o jejíž svobodě se rozhoduje. Rozhodování o podmíněném propuštění proto zpravidla nesmí být pouhým formálním posouzením údajů obsažených ve spise, a to zvláště tehdy, hodnotí-li soud polepšení odsouzeného. Právě na tento rozměr upozornil Ústavní soud ve svém recentním nálezu sp. zn. II. ÚS 204/26 ze dne 20. 5. 2026, který bude v tomto článku dále rozebrán.

Zákonné podmínky podmíněného propuštění

Soud odsouzeného podmíněně propustí na svobodu, jsou-li kumulativně splněny tři základní podmínky.

První podmínkou je výkon zákonem stanovené části trestu, která je blíže specifikovaná v § 88 odst. 2 trestního zákoníku, a to v návaznosti na závažnost spáchaného trestného činu. Tato podmínka má objektivní charakter a je z logiky věci lehce zjišitelná, a to na rozdíl od podmínky druhé a třetí, které jsou ryze subjektivní a vztahují se ke konkrétní osobě odsouzeného (srov. nález sp. zn. II. ÚS 204/26 ze dne 20. 5. 2026).

Druhou podmínkou je prokázání polepšení odsouzeného. U této podmínky přinesla novela trestního zákoníku účinná od 01. 01. 2026 podstatné zpřesnění. Zákodárce přímo do zákona (§ 88 odst. 4 TZ) zakotvil demonstrativním výčtem výkladová kritéria, podle kterých se má polepšení posuzovat. Jedná se o chování odsouzeného ve výkonu trestu, plnění jeho povinností, snahu nahradit škodu nebo jinou újmu a případně jeho postoj k ochrannému léčení, pokud jej vykonával.

Třetí podmínkou se rozumí příznivá prognóza, že odsouzený po propuštění povede řádný život. Výše zmíněná novela pro tuto podmínku neposkytla interpretační vodítka (na rozdíl od druhé podmínky), ačkoliv s sebou tento pojem nese v aplikační praxi podstatné problémy.^[1] Nesplnění podmínky příznivé prognózy řádného života navíc bývá nejčastějším důvodem, proč soudy zamítají návrhy na podmíněné propuštění.^[2] Alternativně k předpokladu, že odsouzený bude vést řádný život, může soud vycházet také z přijaté záruky směřující k dokončení jeho nápravy. V obou variantách je však podstatné, zda lze rozumně předpokládat, že pozitivní změny započaté ve výkonu trestu budou po propuštění pokračovat (srov. nález Ústavního soudu ze dne 28. listopadu 2018, sp. zn. II. ÚS 482/18).

Je důležité podotknout, že druhou a třetí podmínku nelze vnímat odděleně, jelikož jsou spolu úzce svázány. Požadavek prokázání polepšení bezprostředně souvisí s prognózou vedení řádného života. Tato prognóza na zjištěné polepšení logicky zpravidla navazuje. Zatímco polepšení vypovídá především o chování, postoji a změně odsouzeného v nedávné minulosti či v současnosti, hodnocení prognózy vedení řádného života směřuje do budoucna k odhadu jeho dalšího vývoje.^[3]

Právo odsouzeného být slyšen

Ústavní soud se ve svém nálezu ze dne 20. 5. 2026, sp. zn. II. ÚS 204/26, věnoval otázce podmíněného propuštění v souvislosti se zásadou ústnosti a přímosti. Ústavní soud se v této věci zabýval situací, kdy soud prvního stupně vyhověl žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění, přičemž své rozhodnutí založil na výsledku odsouzeného a na hodnocení subjektivních atributů, jako jsou upřímná lítost, sebereflexe, aktivní řešení dluhů apod. Stížnostní soud však následně toto rozhodnutí zrušil a žádost zamítl z důvodu nesplnění druhé podmínky. Zamítnutí návrhu zdůvodnil tím, že podle něj odsouzený svou trestnou činnost bagatelizoval a ve výsledku dostatečně neprokázal sebereflexi. Stížnostní soud nicméně rozhodoval v rámci neveřejného zasedání, takže neměl možnost odsouzeného sám vyslechnout a udělat si tak celkový obraz o jeho polepšení. Ústavní soud takový postup stížnostního soudu označil za rozporný se zásadou ústnosti a přímosti, které jsou zakotveny v § 2 odst. 11 a 12 trestního řádu. Pokud soud prvního stupně učinil závěry o osobním postoji odsouzeného na základě jeho přímého slyšení, nemůže stížnostní soud tyto závěry podstatně přehodnotit pouze na základě písemného spisu. Pokud by stížnostní soud dospěl k opačnému závěru o lítosti, náhledu nebo sebereflexi odsouzeného, musí se s výpovědí odsouzeného seznámit autentickým způsobem, tedy odsouzeného sám vyslechnout.

Lze tedy shrnout, že popisovaný nálezk Ústavního soudu zpřesňuje procesní požadavky na hodnocení splnění podmínek podmíněného propuštění ve stížnostním řízení. Význam nálezu spočívá zejména v posílení procesní ochrany odsouzeného. Ústavní soud připomněl, že stížnostní soud nemůže v neveřejném zasedání zásadně přehodnotit skutkové závěry soudu prvního stupně, pokud byly založené na výsledku odsouzeného v otázce náhledu na jeho trestnou minulost. Takové rozhodnutí stížnostního soudu nesmí být redukováno na formální přezkum spisového materiálu z důvodu respektování zásady ústnosti a přímosti.

Mgr. Adéla Kočí

advokátní koncipientka

LANGMEIER & CO
advokátní a insolvenční kancelář

[Langmeier & Co., advokátní kancelář s.r.o.](#)

Na Bělidle 997/15
150 00 Praha 5

Tel.: +420 222 200 250

Email: info@langmeier.cz

---

[1] ROZUM, J. a kol. *Institut podmíněného propuštění v aplikační praxi*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2025, s. 62. Dostupné >>> [zde](#).

[2] Vicherek, R. Vedení řádného života jako předpoklad podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. *Státní zastupitelství*, 16(1), 17-27.

[3] Nález Ústavního soudu ze dne 28. listopadu 2018, sp. zn. II. ÚS 482/18.

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)